

Het verhaal achter de cijfers

Prestatieafspraken Hogeschool Leiden

'15

Denk
Doe
Voel | **t**

Leiden, 1 juli 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Toelichting op de cijfers	5
3. Het verhaal achter de cijfers	6
4. Lessen uit de huidige aanpak	9
Bijlage 1. Figuren	10
Bijlage 2. Opleidingsverhalen achter de cijfers	19
Bijlage 3. Overzicht maatregelen ter bevordering studiesucces	21
Bijlage 4. Uitwerking intensivering aanpak studiesucces	24

1. Inleiding

Hogeschool Leiden heeft de verplichte prestatieafspraken gerealiseerd, met uitzondering van de afspraken over bachelorrendement en uitval. Ultimo 2015 was het bachelorrendement 56,4%, terwijl in de prestatieafpraak 69% was afgesproken. Voor uitval was het resultaat 33,5%, waarmee de prestatieafpraak (33,2%) net niet gehaald is.

In dit verhaal achter de cijfers gaan we voorbij aan alles wat gerealiseerd is en beperken we ons tot de in- en externe factoren en ontwikkelingen die hebben bijgedragen aan de achterblijvende prestaties op het gebied van uitval en bachelorrendement. Daarbij kijken we naar de ontwikkelingen in het hbo als geheel, de specifieke context van de Randstadhogescholen en de ontwikkelingen binnen Hogeschool Leiden (paragraaf 3). Ook besteden we aandacht aan de maatregelen die we hebben genomen om het studiesucces te verbeteren, de lessen die we hieruit hebben getrokken en de manier waarop we de aanpak van studiesucces de komende jaren intensiveren (paragraaf 4). Voorafgaand daaraan geven we in paragraaf 2 een toelichting op de cijfers op het gebied van uitval, bachelorrendement en de aansluiting tussen onderwijs en werk. De figuren waarnaar in de tekst wordt verwezen zijn opgenomen in bijlage 1.

Bij het afsluiten van de prestatieafspraken heeft Hogeschool Leiden er voor gekozen de bestaande, succesvolle aanpak te continueren en in te blijven zetten op het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs, persoonlijk contact met studenten, talentontwikkeling en studenttevredenheid. Daarbij was de verwachting dat we op deze manier de goede prestaties op het gebied van studiesucces zouden continueren. Op het gebied van kwaliteit en studenttevredenheid zijn de prestaties de afgelopen jaren verder verbeterd. De verwachting dat dit ook een positief effect zou hebben op het studiesucces is echter niet uitgekomen.

Daarvoor zijn twee hoofdoorzaken te geven. In de eerste plaats hebben ontwikkelingen op landelijk en Randstedelijk niveau een negatief effect gehad op de uitval en het bachelorrendement. In de tweede plaats is het aantal studenten bij Hogeschool Leiden sterk gegroeid. We hebben die groei kunnen opvangen en tegelijkertijd de kwaliteit van ons onderwijs verder verbeterd, maar het lijkt dat de groei van het aantal studenten het studiesucces onder druk heeft gezet en dat de bestaande aanpak ontoereikend was. Het verbeteren van het studiesucces van onze studenten heeft de afgelopen jaren steeds meer aandacht gekregen en vormt ons belangrijkste speerpunt. Maatregelen op dit gebied hebben echter een lange doorlooptijd, waardoor de effecten nog niet zichtbaar zijn. Op basis van de ervaringen van de afgelopen periode zullen we onze aanpak de komende jaren aanscherpen. We zijn er van overtuigd dat door de genomen maatregelen en de aanscherping van de aanpak het studiesucces de komende jaren zal verbeteren.

2. Toelichting op de cijfers

Uitval

In figuur 1 zijn de prestatieafspraken en resultaten op het gebied van uitval weergegeven. De prestatieafspraken op het gebied van uitval is bijna gerealiseerd. Op het gebied van switch heeft Hogeschool Leiden de prestatieafspraken ruimschoots gehaald. Bij elkaar opgeteld zijn de afspraken voor uitval en switch gerealiseerd (uitval 33,5%, switch 5,9%, prestatieafspraken switch en uitval gezamenlijk 41,7%).

Rendement

In figuur 2 zijn de prestatieafspraken en resultaten op het gebied van bachelorrendement weergegeven. De prestatieafspraken op het gebied van bachelorrendement is niet gerealiseerd. De afgelopen jaren is het bachelorrendement van Hogeschool Leiden gedaald, van 69,1% bij de nulmeting in 2011 naar 56,4% eind 2015. Landelijk is het bachelorrendement in het afgelopen jaar licht gestegen. In 2011 lag het bachelorrendement van Hogeschool Leiden nog ruim boven de andere Randstadhogescholen, inmiddels is ons rendement gedaald tot iets boven het gemiddelde van de Randstadhogescholen. Figuur 3 geeft inzicht in de ontwikkeling van het bachelorrendement ten opzichte van het G5-gemiddelde.

Met betrekking tot de opleiding tot Leraar Basisonderwijs (Pabo) is in de cijfers een scherpe daling zichtbaar in het bachelorrendement in het cohort 2010. Oorzaak hier is het verzelfstandigen van de Rotterdamse vestiging (nu Thomas More Hogeschool) eind 2012, waardoor een grote groep studenten hun bachelordiploma bij de Thomas More Hogeschool hebben gehaald. Gecorrigeerd voor dat gegeven bedraagt het werkelijke bachelorrendement voor het cohort 2010 66,4%. Het percentage langstudeerders bij Hogeschool Leiden is de afgelopen jaren ongeveer verdubbeld tot 14%. Circa 2/3 van de langstudeerders (65%) behaalt uiteindelijk wel het bachelordiploma (figuur 4 t/m 7).

Daarmee is het werkelijke diplomarendement van onze opleidingen met circa 67% goed 10% hoger dan het bachelorrendement volgens de definitie van de prestatieafspraken.

Aansluiting opleiding – werk

In figuur 8 is te zien dat op instellingsniveau de streefwaarde niet is gerealiseerd. Landelijk gezien is er vanaf 2011/2012 een daling zichtbaar op het oordeel van alumni over de aansluiting tussen opleiding en werk. De scores van de alumni van Hogeschool Leiden zijn in het meest recente jaar 2% hoger dan het landelijk gemiddelde. Bij het afsluiten van de prestatieafspraken is voor deze afspraak als voorwaarde gesteld dat er sprake moest zijn van een normaal draaiende economie (geen recessie). Aangezien er een aantal jaar sprake is geweest van een recessie, wordt voor deze prestatieafspraken niet aan de afgesproken voorwaarde voldaan.

3. Het verhaal achter de cijfers

De ontwikkeling van het studiesucces van Hogeschool Leiden kan voor een deel verklaard worden uit landelijke en Randstedelijke ontwikkelingen en factoren, en voor een deel door factoren die specifiek gelden voor onze hogeschool.

3.1 Ontwikkelingen op landelijk en G5-niveau

De factoren die de ontwikkeling van het bachelorrendement op landelijk niveau en op het niveau van de Randstadhogescholen hebben bepaald, zijn ook van toepassing op Hogeschool Leiden. Wat betreft de factoren die gelden voor Randstadhogescholen zien we dat Hogeschool Leiden nog steeds een lager aandeel risicostudenten heeft dan de meeste andere Randstadhogescholen, maar dat voor sommige categorieën risicostudenten wel sprake is van een aanzienlijke groei in de afgelopen periode.

Landelijk niveau

Op landelijk niveau spelen de volgende factoren en ontwikkelingen een rol bij het achterblijven van de prestaties op het gebied van studiesucces:

- Door uitblijven van economisch herstel is de instroom in het hbo toegenomen. Dit effect deed zich bij Hogeschool Leiden in veel sterkere mate voor dan landelijk (zie paragraaf 3.2).
- Een ander effect van het uitblijven van economisch herstel is dat studenten er langer over doen om het diploma te behalen. De gemiddelde studieduur van gediplomeerden is vanaf 2009 landelijk sterk gestegen (figuur 6). Ook dit effect heeft zich bij Hogeschool Leiden sterker voorgedaan dan landelijk.
- De eisen die de NVAO stelt aan het afstuderen zijn verhoogd, mede naar aanleiding van incidenten die leidden tot twijfel over de hbo-waardigheid van het examen. Deze verzwaring van eisen geldt ook voor Hogeschool Leiden. De maatregelen die we hebben genomen om de kwaliteit van het onderwijs en het studiesucces te verbeteren (zie bijlage 3), zoals het herontwerpen van opleidingen, gemeenschappelijke propedeuses, verbetering van de kwaliteit van toetsen en versterking van Studie Loopbaan Begeleiding, hebben geleid tot verbetering van de kwaliteit van de opleidingen, zoals blijkt uit de accreditaties van de opleidingen en de scores op de Nationale Studenten Enquête. Gevolg van deze toegenomen focus op de kwaliteit van het onderwijs is dat een groeiende groep studenten moeite blijkt te hebben met de tussentijds aangescherpte niveau-eisen. Dat zet het bachelorrendement onder druk en leidt tot groei van het aantal langstudeerders. Met name mannen, studenten met een havo-vooropleiding en niet-westerse allochtonen lopen een groter risico uit te vallen of langer over hun opleiding te doen. Dit is ook zichtbaar bij Hogeschool Leiden.
- Het aantal studenten met een functiebeperking en het aantal studenten dat extra zorg en/of begeleiding nodig heeft neemt toe, zowel landelijk als bij Hogeschool Leiden. Het aantal studenten dat vanwege functiebeperking specifieke voorzieningen heeft aangevraagd is ten opzichte van studiejaar 2008-2009 bij Hogeschool Leiden gegroeid van 6 naar 67. Het aantal gesprekken dat studentendecanen gevoerd hebben met studenten met een functiebeperking is toegenomen van 961 in 2011-2012 naar 1794 in 2014-2015.
- Een aantal maatregelen dat de overheid zou nemen om studiesucces te bevorderen is later ingevoerd (intake en matching, aanscherping eisen mbo-instroom) of niet doorgedaan (langstudeerdersmaatregel).

Randstadhogescholen

Onderzoek van de G5 onderzoeksgroep uit 2014 wijst uit dat de Randstadhogescholen voor een bijzondere opgave staan bij het realiseren van de doelstellingen op het gebied van kwaliteit en studiesucces, doordat factoren die negatief samenhangen met studiesucces bij deze hogescholen vaker voorkomen¹. De Randstadhogescholen hebben een groter percentage risicogroepen in hun populatie dan het landelijk gemiddelde (figuur 9 en 10). Bovendien groeit het aandeel van risicogroepen in de studentenpopulatie bij de Randstadhogescholen harder dan het landelijk gemiddelde, terwijl tegelijkertijd het studiesucces van deze risicogroepen afneemt². Binnen Hogeschool Leiden studeren veel van deze studenten bij de opleidingen Commerciële Economie, Human Resource Management, HBO-Rechten, Bio-Informatica, Informatica en de 2e graads lerarenopleidingen Gezondheidszorg & Welzijn³.

Daarnaast wordt de uitval in de Randstadhogescholen verhoogd door twee factoren. In de eerste plaats kiest een hoger percentage studenten voor een andere hogeschool in plaats van intern te switchen. Dat geldt bij Hogeschool Leiden door het portfolio in versterkte mate. In de tweede plaats is de doorstroming van succesvolle studenten met een hbo-propedeuse van de Randstadhogescholen naar het wo 1% hoger dan het landelijk gemiddelde. Deze succesvolle studenten tellen mee bij uitval. Bij Hogeschool Leiden speelt dit bij studenten van Toegepaste Psychologie (10-15% uitstroom naar wo) en HBO-Rechten (7% uitstroom naar wo).

¹ *Studiesucces in de G5. Opbrengsten studiesucces onderzoek door vijf Randstadhogescholen. Juli 2014. R. Kappe, M. Molenkamp, D. Wijsbroek, O. Wiegert, G. Hendriks, Z. van Ingen.*

² *Onderzoek in G5 verband heeft geresulteerd in de landelijke top 15 succes- en risicogroepen voor uitval, switch en rendement. Tevens is een combinatie met de opleidingssector gemaakt. De top 15 landelijke risicogroepen bestaat voor een meerderheid uit mbo'ers, niet-westerse allochtonen en mannen. Twee sectoren die veelvuldig naar voren komen bij de risicogroepen zijn Gedrag & Maatschappij en Onderwijs.*

³ *Binnen G5 verband is onderzoek gedaan om risico- en succesgroepen voor bachelorrendement, uitval en switch in beeld te brengen, gepubliceerd in de G5 onderzoekspublicatie juli 2014.*

3.2 Hogeschool Leiden

Hogeschool Leiden onderscheidt zich van andere hogescholen door de sterke groei van het aantal studenten (zie figuur 11 t/m 14), die sinds 2006 bijna twee keer zo groot was als het gemiddelde in het hbo. De instroom over 2012-2015 lag gemiddeld 36% hoger dan landelijk, de groei van het aantal ingeschreven studenten 11% hoger. We zijn in staat geweest deze groei op te vangen, zonder dat dit ten koste ging van de kwaliteit van het onderwijs, maar dat heeft er wel toe geleid dat het studiesucces onder druk is komen te staan. Dit is vooral zichtbaar bij sterk gegroeide opleidingen, zoals Informatica en Sociaal-Juridische Dienstverlening (SJD) en bij de economische opleidingen. Dat komt onder andere doordat geïnvesteerd moest worden in professionalisering van het grote aantal nieuwe docenten en doordat de procedures en processen moesten worden aangepast met het oog op de gegroeide studentenpopulatie. De groei heeft niet geleid tot wezenlijke veranderingen in de samenstelling van de studentenpopulatie in termen van de verdeling tussen jongens en meisjes, het aandeel mbo'ers of het aandeel allochtonen. Wel heeft een verschuiving plaatsgevonden binnen de studentenpopulatie, waarbij het aandeel van de economische en administratieve opleidingen, die ook landelijk lager scoren op het gebied van studiesucces (figuur 15). De instroom bij het cluster Management en Bedrijf is sinds 2008 verdrievoudigd.

Tussen de opleidingen bestaan grote verschillen in rendement, samenhangend met landelijke en specifiek eigen ontwikkelingen en contextfactoren. In figuur 16 staan de vijf opleidingen met de hoogste score en de vijf opleidingen met de laagste score op het gebied van bachelorrendement. In bijlage 2 staan verschillende voorbeelden van verhalen achter de cijfers van specifieke opleidingen. Bij sommige opleidingen, zoals Communicatie, hangt daling van het bachelorrendement samen met verzwaring van het programma.

4. Lessen uit de huidige aanpak

Huidige aanpak

Studenten helpen succesvol te studeren en het verbeteren van de toegankelijkheid van ons onderwijs, zowel voor als na de poort, is de centrale opgave van onze hogeschool. De clusterdirecteuren nemen maatregelen om de prestatieafspraken voor de opleidingen binnen hun eenheid te realiseren (zie bijlage 3). Het College van Bestuur en de clusterdirecteur maken afspraken over te bereiken doelstellingen. Drie keer per jaar gaan College van Bestuur en directeur hierover met elkaar in gesprek.

De eenheden nemen maatregelen om studiesucces te bevorderen, die zijn afgestemd op de specifieke kenmerken van de opleidingen en haar studentenpopulatie. Daarnaast worden maatregelen op hogeschoolniveau genomen, onder meer op het gebied van voorlichting en de studiekeuzecheck. We kiezen niet voor een “one size fits all”-aanpak. Onderzoek wijst namelijk uit dat een contextgebonden set van maatregelen op opleidingsniveau het beste werkt⁴. Via leernetwerken vindt kennisdeling plaats tussen opleidingen en clusters.

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van voorbeelden van maatregelen die genomen zijn om studiesucces te verbeteren. Hogeschool Leiden streeft naar evidence based interventies bij het verbeteren van studiesucces. Binnen de hogeschool is in 2011 bij het cluster Social Work & Toegepaste Psychologie het Bureau Studiesucces opgericht. Dit bureau voert onderzoek naar studiesucces uit. Zo heeft het College van Bestuur in 2015 opdracht gegeven tot onderzoek bij de opleidingen HBO-Rechten en SJD naar de vroege en late uitvallers in de propedeuse. Verschillende clusters benutten de onderzoeksresultaten om hun aanpak van studiesucces te optimaliseren.

Geconcludeerd kan worden dat binnen de opleidingen en op hogeschoolniveau een groot aantal maatregelen wordt genomen om het studiesucces van onze studenten te verbeteren. Een deel van deze maatregelen zal pas op termijn effect hebben op het bachelorrendement, dat immers een trage indicator is. Wel is al zichtbaar dat het propedeuserendement voltijd (na 2 jaar) sinds 2012 licht is gestegen (2%). We verwachten dat de maatregelen de komende jaren zullen leiden tot zichtbare verbetering van het bachelorrendement.

Conclusie: naar intensivering van de aanpak

We constateren dat de resultaten op het gebied van studiesucces nog onvoldoende zijn en dat het veel moeite kost om studenten te boeien en te binden. Op dit moment zijn we bezig met de voorbereiding van een nieuw instellingsplan. Het verbeteren van studiesucces vormt daarbij het centrale thema. De komende jaren zetten we versterkt in op:

- Stimulering van de vorming van een leergemeenschap.
- Stimuleren dat studenten een bewuste keuze maken voor hun opleiding en beroep.
- Intensieve begeleiding en oriëntatie op de studie en het beroep in het eerste jaar van de opleiding, zodat studenten een reëel beeld hebben van hun opleiding en het beroep en onderbouwd kunnen besluiten om door te gaan of uit te stromen.
- Stimuleren dat studenten actief en voltijds studeren.
- Specifieke maatregelen gericht op langstudeerders.
- De student kennen en volgen.
- Geen ‘one size fits all’, maar voor een samenhangend pakket van maatregelen op opleidingsniveau die aansluiten bij de studentenpopulatie.

Een nadere uitwerking van bovenstaande aanpak is opgenomen in bijlage 4.

⁴ Towards an action-oriented model for first year engineering student success. A mixed methods approach. (M.E.D. van den Bogaard, 2015)

Bijlage 1.

Figuren

Figuur 1: Prestatieafpraak en resultaten uitval en switch (nulmeting 2012, 2013, 2014, 2015)

Nr	Pa-Indicator	Streefwaarde per eind 2015	Gerealiseerde waarde per eind...				
			nulmeting	2012	2013	2014	2015
1	Uitval Ba-vt uit HL na 1 jaar	Maximaal 33,2%	36,5%	35,1%	42,6%	36,5%	33,5%
		Betreft:		11-12	12-13	13-14	14-15
2	Switch Ba-vt binnen HL na 1 jaar	Maximaal 8,5%	5,8%	5,8%	5,2%	5,4%	5,9%

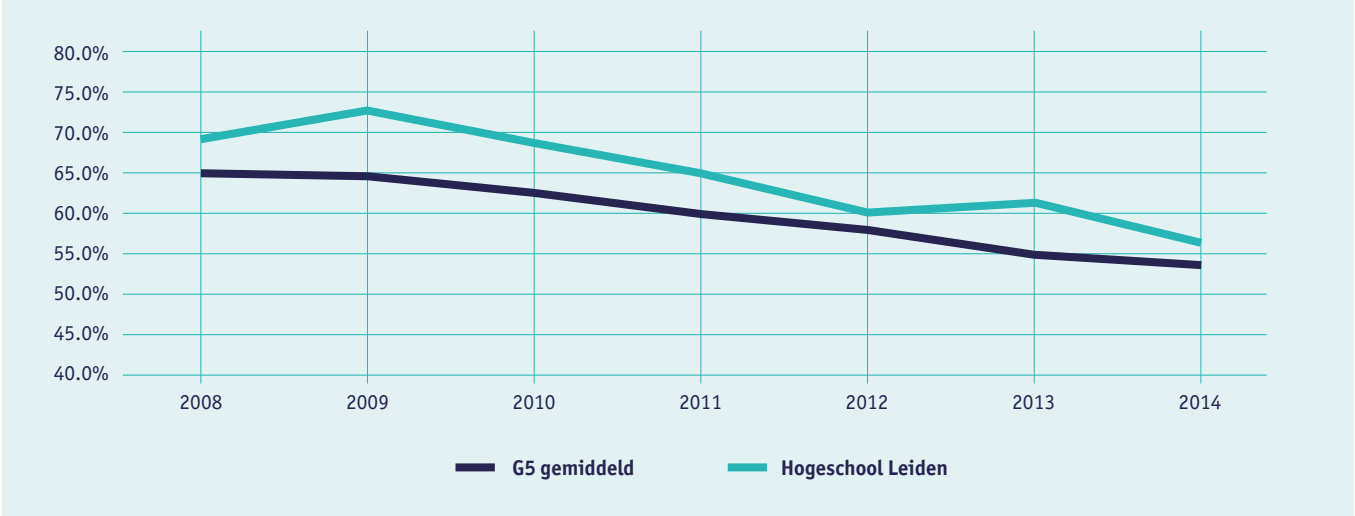
Bron: DUO

Figuur 2: Prestatieafpraak en resultaten bachelorrendement (nulmeting 2012, 2013, 2014, 2015)

Nr	Pa-Indicator	Streefwaarde per eind 2015	Gerealiseerde waarde per eind...				
			nulmeting	2012	2013	2014	2015
3	Bachelorrendement herinschrijvers Ba-vt na 5 jaar	Minimaal 69,0%	69,1%	64,9%	60%	61,1%	56,4%
		Betreft:		11-12	12-13	13-14	14-15

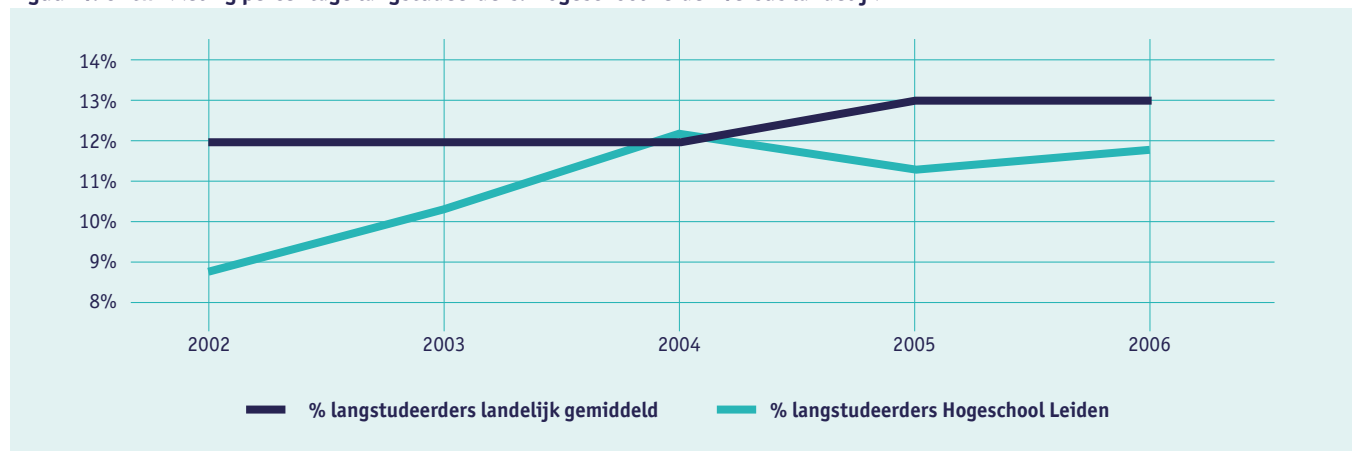
Bron: DUO

Figuur 3: Ontwikkeling bachelorrendement Hogeschool Leiden versus G5 gemiddeld

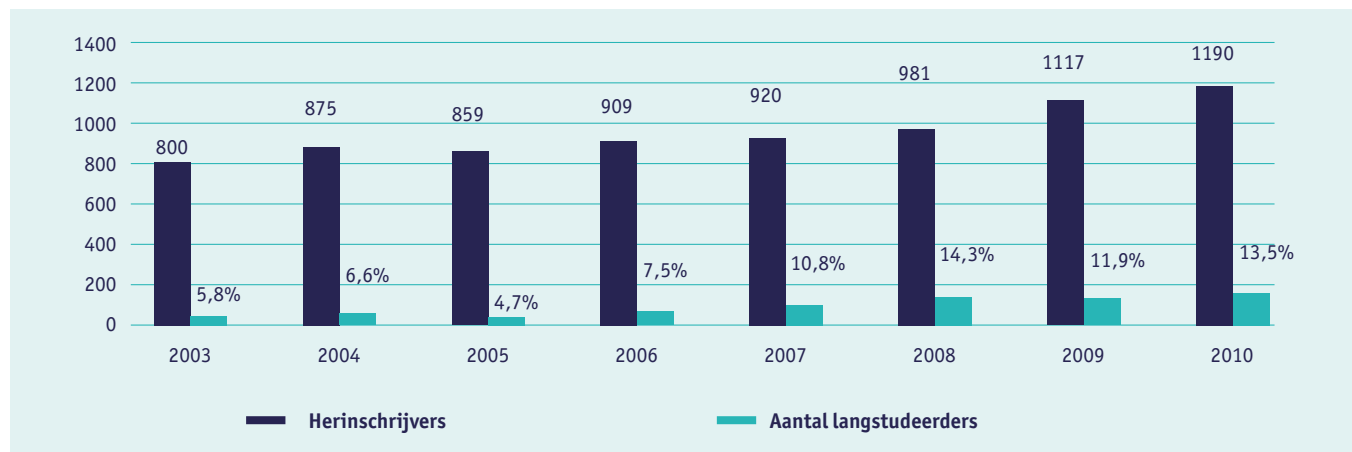
Bron: DUO

Figuur 4: Ontwikkeling percentage langstudeerders: Hogeschool Leiden versus landelijk

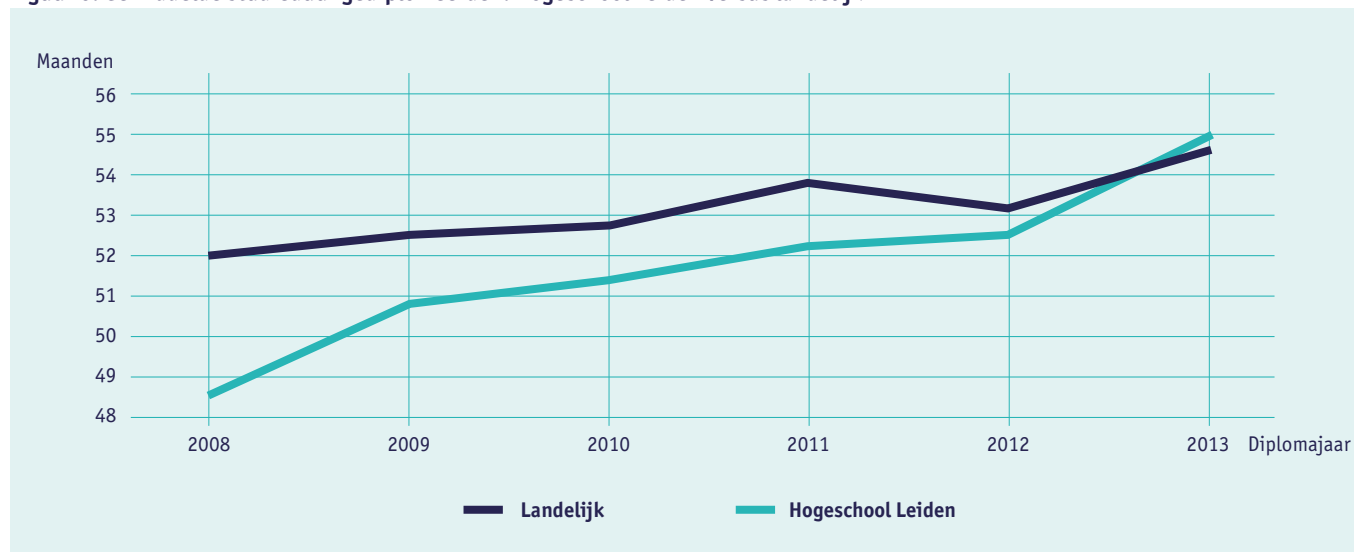

Bron: Feiten & Cijfers Vereniging Hogescholen

Figuur 5: Ontwikkeling aantal en percentage langstudeerders Hogeschool Leiden startcohort 2003-2010

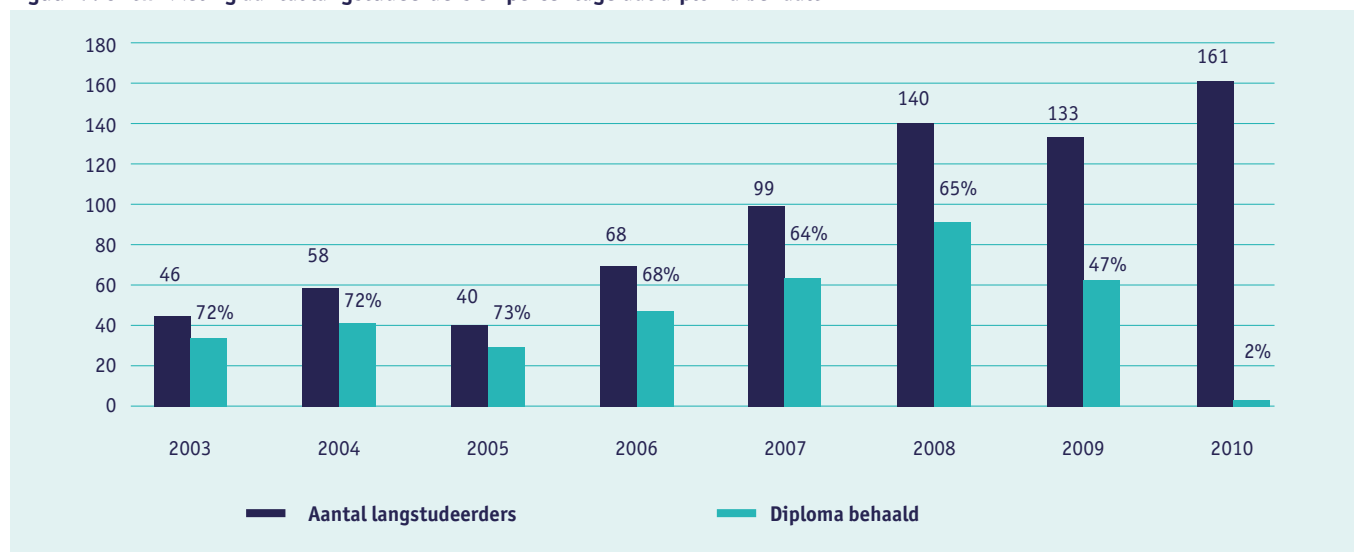

Figuur 6: Gemiddelde studieduur gediplomeerden: Hogeschool Leiden versus landelijk

Bron: Feiten & Cijfers Vereniging Hogescholen

Figuur 7: Ontwikkeling aantal langstudeerders en percentage dat diploma behaalt

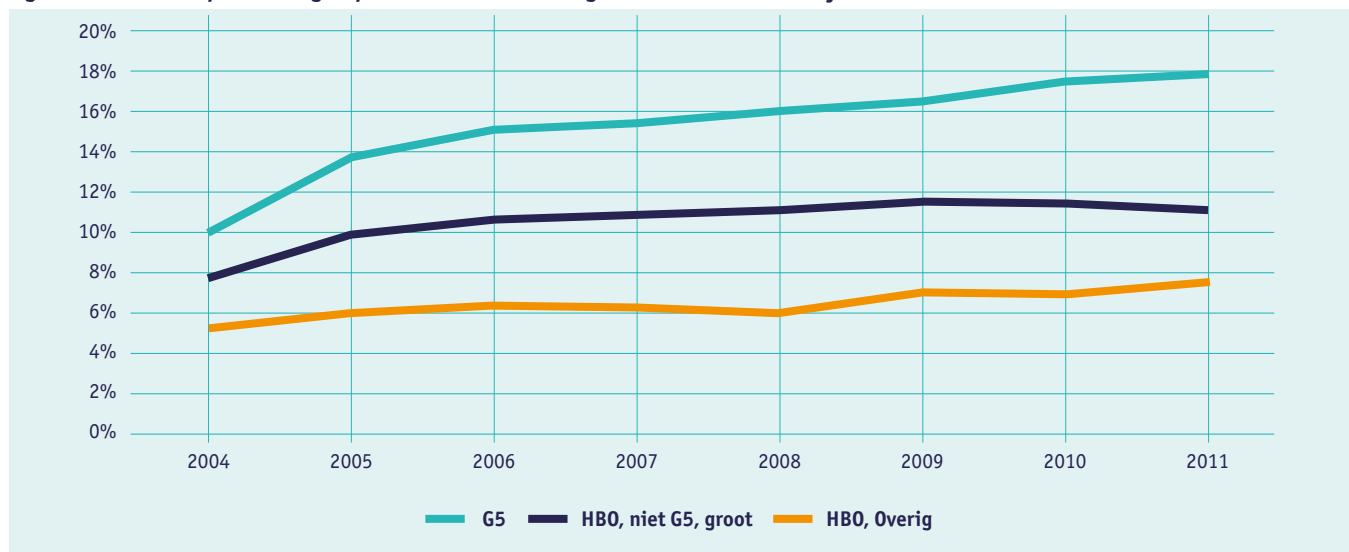
Bron: DUO & Osiris

Figuur 8: Overzicht aansluiting opleiding werk

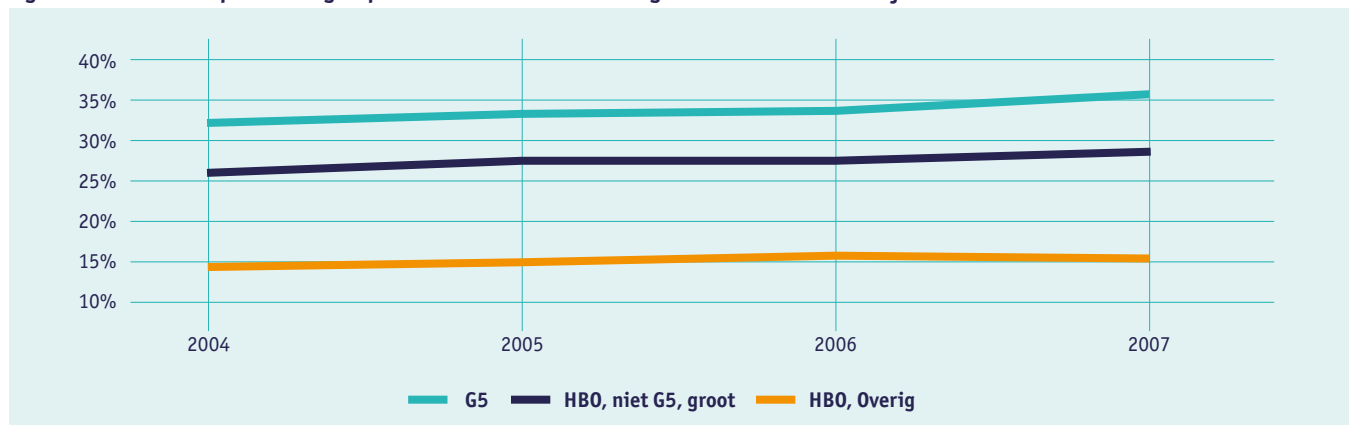
Bron: HBO Monitor

Figuur 9: Aandeel top 15 risicogroepen uitval: Randstadhogescholen versus landelijk

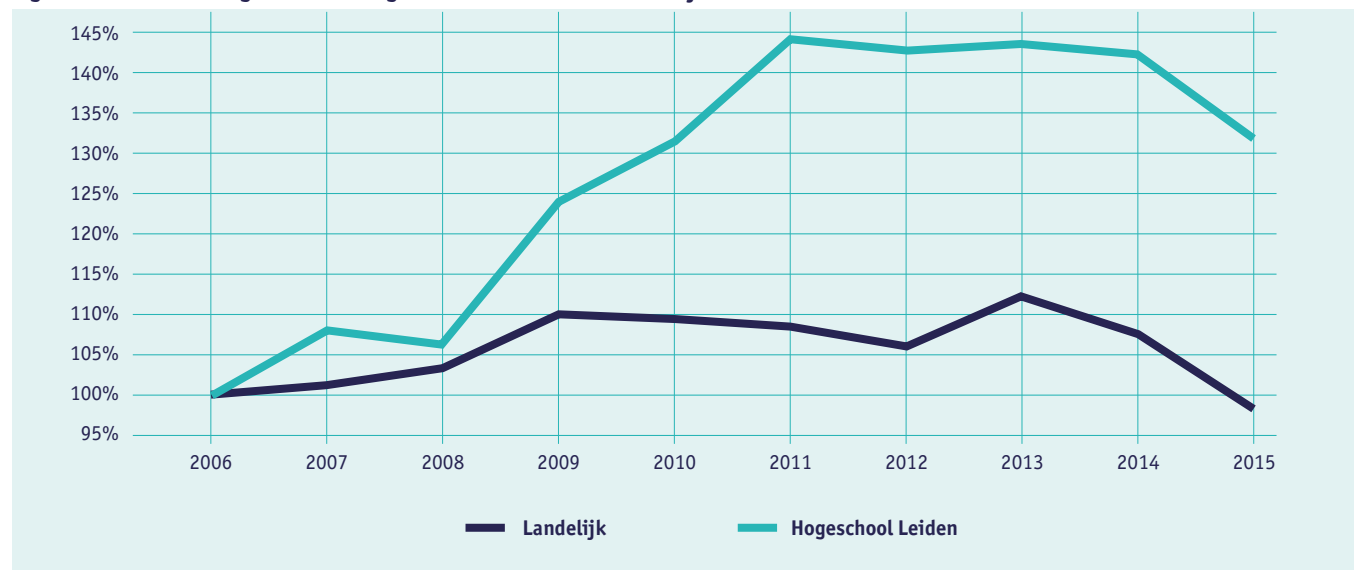
Bron: G5 onderzoek 2013

Figuur 10: Aandeel top 15 risicogroepen rendement: Randstadhogescholen versus landelijk

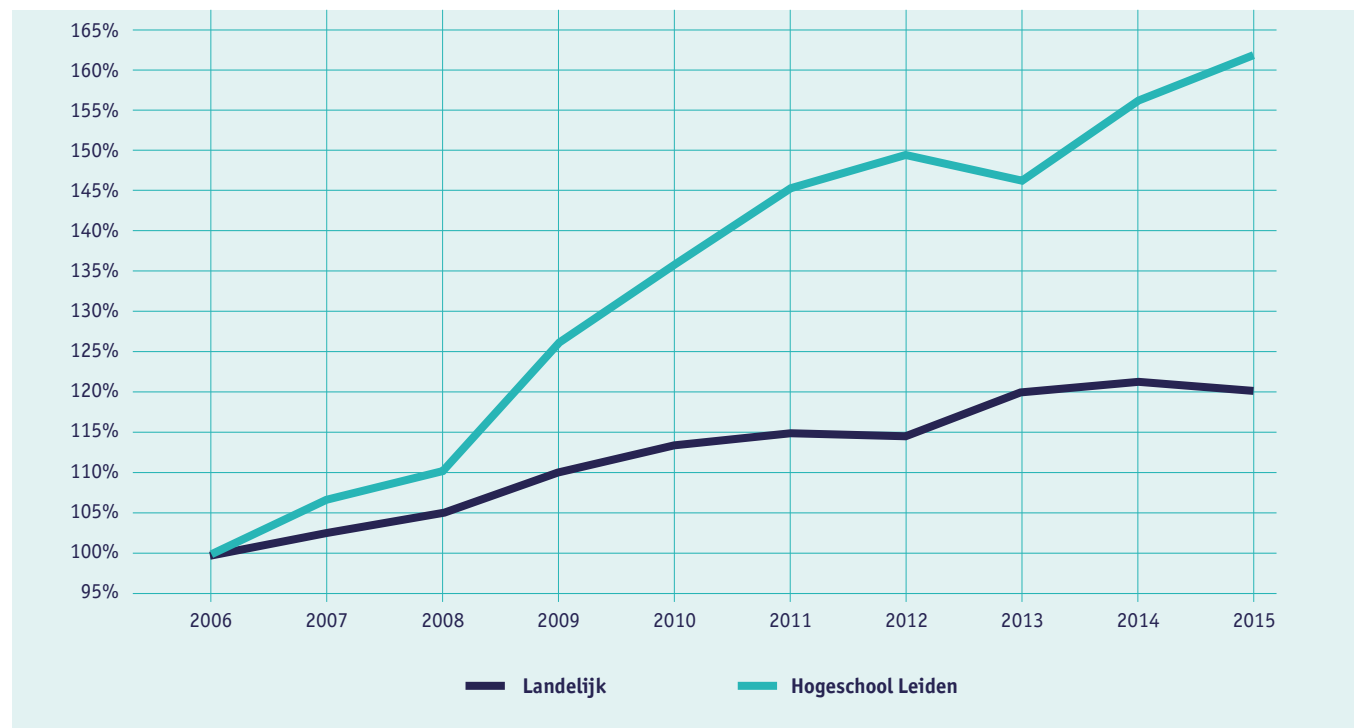
Bron: G5 onderzoek 2013

Figuur 11: Ontwikkeling instroom: Hogeschool Leiden versus landelijk

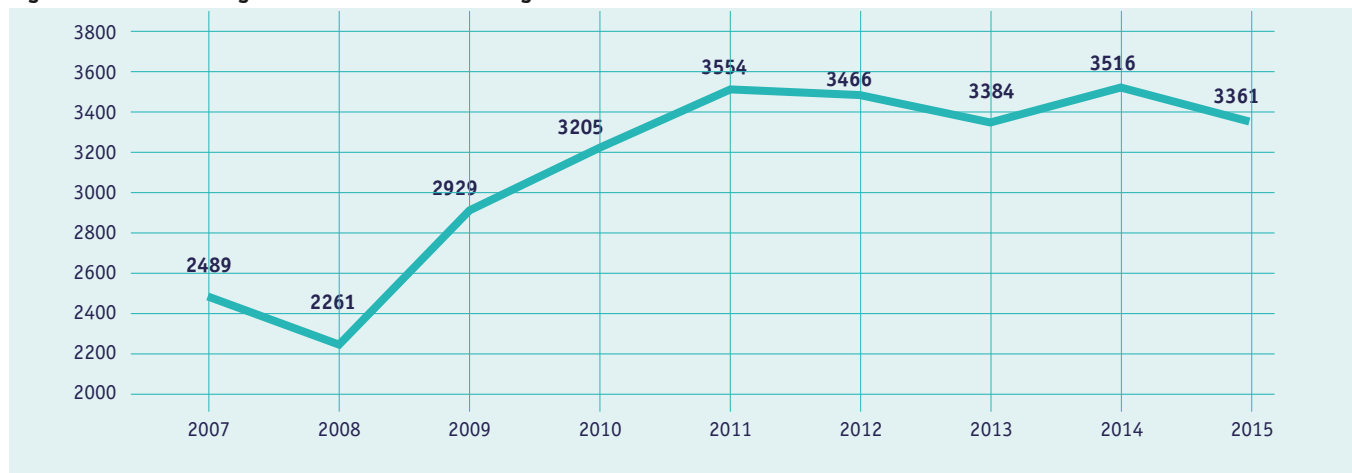
Bron: Feiten & Cijfers Vereniging Hogescholen

Figuur 12: Ontwikkeling instroom en ingeschreven studenten: Hogeschool Leiden versus landelijk

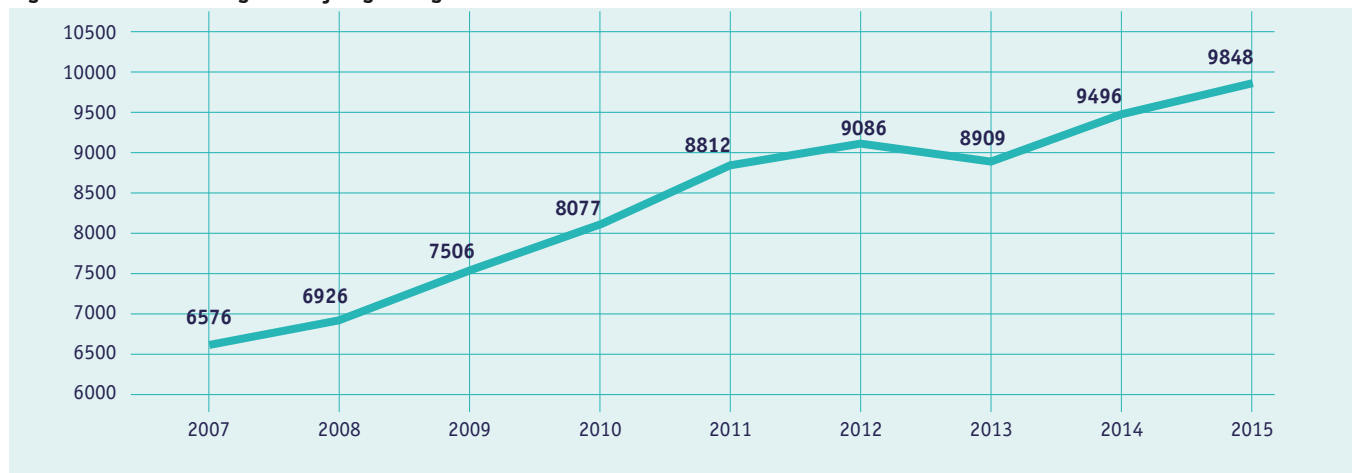
Bron: Feiten & Cijfers Vereniging Hogescholen

Figuur 13: Ontwikkeling instromende studenten Hogeschool Leiden

Bron: Jaarverslag 2015

Figuur 14: Ontwikkeling inschrijvingen Hogeschool Leiden

Bron: Jaarverslag 2015

Figuur 15: Ontwikkeling instroom opleidingen cluster Management & Bedrijf

Bron: DUO

Figuur 16: Ontwikkeling instroom opleidingen met hoogste en laagste score t.a.v. bachelorrendement

Hoogst scorend	Rendement	Laagst scorend	Rendement	
• Fysiotherapie	84,3%	• Docent Muziek ⁵	0%	⁵ Het aantal herschrijvers binnen dit cohort betrof 1 student.
• Kunstzinnige Therapie	76,2%	• HBO-Rechten	29,1%	
• HRM	73%	• SJD	33,3%	
• Commerciële Economie	65,3%	• Informatica	38,7%	
• Communicatie	64,8%	• Chemie	38,9%	

Bron: DUO

Bijlage 2.

Opleidingsverhalen achter de cijfers

Deze bijlage bevat een aantal “verhalen achter de cijfers” van opleidingen van Hogeschool Leiden, die inzicht geven in de aanpak om het studiesucces te verbeteren.

Toegepaste Psychologie

Toegepaste Psychologie heeft de afgelopen jaren gericht beleid gezet op het omkeren van de dalende trend, door extra investeringen in studiebegeleiding in jaar 3 en 4 en intensievere begeleiding bij de afstudeeropdracht en door de begeleiding een meer structurerend en directief karakter te geven. Deze maatregelen hebben geleid tot vermindering van uitval en verbetering van het bachelorrendement. De uitval bij deze opleiding wordt beïnvloed door de doorstroom van 10-15% van succesvolle studenten met een propedeuse diploma naar het wo.

Fysiotherapie

De opleiding Fysiotherapie zet via decentrale selectie in op een gevarieerde instroom. Zo stuurt de opleiding bewust op het verhogen van het aandeel mbo'ers in de instroom. Decentrale selectie, waarbij geselecteerd wordt op leerprestaties, motivatie, interesse en beroepsbeeld, heeft geleid tot verhoging van het propedeuserendement. Het bachelorrendement van de opleiding is hoog en is de afgelopen jaren verder gestegen. De opleiding biedt extra begeleiding aan studenten met achterstanden in de hoofdfase. Ook besteedt de opleiding extra aandacht aan de studeerbaarheid van het bachelorprogramma. Deze maatregelen dragen bij aan de stijging van het bachelorrendement.

HBO-Rechten en Sociaal-Juridische Dienstverlening

Bij de opleidingen HBO-Rechten en Sociaal-Juridische Dienstverlening is nader onderzoek gedaan naar de oorzaken van de hoge uitval en het lage bachelorrendement. Op basis daarvan hebben de opleidingen de groeps grootte verkleind (van 28 naar 22 studenten) en zijn onderwijskundige maatregelen genomen, zoals aanpassing van de vormgeving van het afstudeeronderzoek en een herontwerp van beide opleidingen. De maatregelen worden ingevoerd met ingang van het studiejaar 2016-2017.

Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek

Doordat het aandeel studenten dat kiest voor een technische opleiding vanwege het baanperspectief is toegenomen, is de intrinsieke motivatie van een deel van de studenten afgenomen en de uitval toegenomen. Technische opleidingen hebben een forse instroom van studenten met een functiebeperking, vooral in het autistisch spectrum. Er is een coördinator ‘Studeren met een functiebeperking’ aangesteld om deze studenten te begeleiden. Recent is bij de opleiding een fixus ingevoerd. De opleiding bevindt zich in een proces van curriculumvernieuwing, dat onder andere bestaat uit de scheiding met Chemie, de afschaffing van de brede propedeuse, reductie van het aantal (deel)toetsen en van de toetsfrequentie en het verhogen van het aantal EC per onderwijseenheid. Verwachting is dat deze maatregelen leiden tot verbetering van het studiesucces.

Pabo

Bij de Pabo hebben de verscherpte eindniveau-eisen geleid tot een lichte terugval in bachelorrendement bij de cohorten 2009 en 2010. Daarbij presteert Hogeschool Leiden goed in vergelijking met andere hogescholen. De afgelopen jaren heeft de Pabo verschillende maatregelen genomen, die hebben bijgedragen aan verbetering van het studiesucces:

- De Leidse Academische Pabo heeft geleid tot een sterke toename van de VWO-instroom (inmiddels 1/3 van de instroom).
- Aanscherping van de eisen in de propedeuse en intensivering van de intake waarbij studenten voor de poort al geconfronteerd worden met, en geadviseerd worden naar aanleiding van, de uitslagen op kennistoetsen en reflectie op praktijkervaringen. Dit heeft geleid tot verminderde uitval in het eerste jaar in de cohorten 2013 en 2014 (resp. 34% en 32%). De uitval na jaar 1 is sterk gedaald en ligt duidelijk onder het landelijk gemiddelde.

Bijlage 3.

Overzicht maatregelen ter bevordering studiesucces

Onderstaande tabel bevat een selectie van de maatregelen die we de afgelopen jaren hebben genomen om de kwaliteit van het onderwijs en het studiesucces te verbeteren. Dit overzicht is ook opgenomen in het jaarverslag.

Cluster	Maatregelen en interventies
HL Breed (alle opleidingen)	- Voor de poort: Reality Check (digitale vragenlijst per opleiding), realistische voorlichting. - Studieloopbaanbegeleiding (SLB): intensivering, individualisering. SLB richt zich op het inzicht geven in het toekomstig beroep en het versterken van sociale cohesie door het bieden van een veilige leeromgeving (bron: visie en beleid SLB 2010). - Toetsing en beoordeling: kwaliteitsborging en aanscherping van proces en inhoud. - Curriculum: herijking inhoud en waar nodig aanpassing en aanvulling leerlijn(en) onderzoeksvaardigheden, differentiatie van leerroutes. - Hogeschool breed honours traject. - ICT-Onderwijs: experimenteren en verrijken onderwijs m.b.v. ICT-toepassingen, waaronder vormen van blended learning, flipping the classroom. - Roosters: grotere voorspelbaarheid, meer repeterend karakter. - Docenten: professionalisering, w.o. BDB (Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheden) toetsconstructie, onderzoeksvaardigheden, master- en PhD-trajecten, digitale didactiek, activerend leren. - Beroepspraktijk: intensivering en actualisering van samenwerking met, en afstemming op, werkvelden. - Projectonderwijs waarin oplossen authentieke praktijkproblemen centraal staat. Leren door middel van simulaties, gastdocenten, stage en afstuderen aan hand van onderzoeksvraag uit de praktijk. - Aparte trajecten voor mbo'ers met een andere leerbehoefte. - Studentparticipatie: deelname aan ontwikkelen van onderwijsbeleid van de toekomst (opleidingsniveau of hogeschoolbreed, zoals deelname aan klankbordgroep Instellingsplan). Tevens betrokkenheid studenten in studentenraad, ondernemingsraad, opleidingscommissie, studentenpanels, (bestuur van) studieverenigingen en hogeschool activiteitencommissie. - Topondernemers regeling.
Educatie	- Voor de poort: intensivering instroom- en keuzeactiviteiten en –adviezen, verzwaring instroomeisen. - Curriculum: brede propedeuse, meer opleidingsvarianten en keuzemogelijkheden binnen curriculum (o.a. minoren, sportklas, cultuurklas), brede propedeuse Jeugd. - Aanbod van reguliere Pabo, Academische Pabo en Vrije School Pabo. De Academische Pabo is een opleiding voor talentvolle, bovengemiddelde vwo'ers in het leraarschap. - Herontwerptrajecten, zoals Het Dok (reguliere Pabo), academische werkplaatsen/opleidingsscholen (regulier & Vrije School Pabo).

Cluster	Maatregelen en interventies
Educatie	• Docent muziek, keuze voor eigen instrument. • Docent muziek & dans, projecten waarin studenten rollen op zich kunnen nemen als regisseur, ondernemer, uitvoerder, producenten.
Management & Bedrijf	• Voor de poort: intensivering van realistische voorlichting. • Toetsing en beoordeling: toetsanalyse. • Curriculum: inhoudelijke aanpassing, onderzoek naar uitvalmotieven en toe te passen interventies, intensivering van ondersteuning taalonderwijs. • Pilot flexibilisering MiZ (dual), verbreding naar bachelor opleidingen. • Flexibilisering propedeuse Management & Bedrijf m.i.v. september 2017. • ICT-Onderwijs: verkenning van flexibilisering leerroutes. • Pilot 'Hack your education'. • Verbreding: Team Challenge (multidisciplinaire teams pakken een vraag uit de praktijk op, teneinde zicht te krijgen op hun talenten). • Ondernemend onderwijs: COMON, minor duurzaam ondernemen.
Techniek	• Voor de poort: intensiveren van AMN-test (+ feedback) voor aspirant-studenten (capaciteiten, persoonlijkheid, beroepsbeeld, reken- en taalvaardigheid). • Studieloopbaanbegeleiding: gebruikmaking van individuele AMN-testresultaten vanaf start studie. • Curriculum: afschaffen brede propedeuse en keuzemogelijkheden voor extra studiepunten in propedeuse, herziening curricula door veranderingen in werkveld, gericht op verbeteren van studeerbaarheid en studiegedrag, challenge weeks waarin studenten binnen één week een praktijkvraag tot een product brengen. • Student-assistentschap bij het Centre of Expertise van Generade aan talentvolle studenten.
Zorg	• Voor de poort: verplichting tot intakegesprekken (Kunstzinnige therapie), en bij fixus opleidingen decentrale selectie (Fysiotherapie en HBO-Verpleegkunde). • Studieloopbaan- en andere begeleiding: buddysysteem, vroege kennismaking met studieloopbaanbegeleiding, vroege identificatie risicostudenten, exitgesprek bij elk vertrek uit opleiding, buddysysteem van ouderejaars die in 1e periode begeleiden. • Curriculum: inhoudelijke vernieuwing en integratie curriculum, meer aandacht voor studeerbaarheid (betere spreiding studielast inclusief toetsing, elimineren van (te) hoge 'drempels' in hoofdfase, verbeteren cohesie, communicatie gericht op 'nominaal = normaal', intensivering van begeleiding (potentiële) langstudeerders, brede propedeuse Zorg & Welzijn). • Beroepspraktijk: verhogen van representativiteit en kwaliteit van stageplekken, ook in jaar 1 en 2 zodat studenten juist beroepsbeeld krijgen. • Curricula ontwikkelen in nauwe samenwerking met de beroepspraktijk. • Professionalisering praktijkbegeleiders. • Onderzoek: inzetten op meer en betere begeleiding van praktijkgericht onderzoek.

Cluster	Maatregelen en interventies
Social Work & Toegepaste Psychologie	• Voor de poort: intensivering 'voor de poort'-activiteiten (Programma 'Kies Bewust'), decentrale selectie. • Informatie: informatiebijeenkomsten voor ouders van studenten. • Studieloopbaanbegeleiding: vaste docentbegeleider in hoofdfase, intensivering van 'vinger aan de pols'-activiteiten (initiatief docentbegeleider), intensivering van begeleiding (potentiële) langstudeerders. • Toetsing en beoordeling: participeren in gezamenlijke toetsbank van landelijk verwante opleidingen (Toegepaste Psychologie), proeftoetsen. • Roosters: meer aandacht voor studeerbare planning toetsen (en herkansingen). • Docenten: intensivering van verantwoording afleggen over toetsresultaten. • Curriculum: brede propedeuse, meer keuzemogelijkheden voor specifieke doelgroepen (o.a. mannelijke studenten), brede propedeuse Jeugd. • Onderzoek studiesucces: analyse exitgesprekken, onderzoek (Bureau Studiesucces) naar (o.a.) effecten van 'voor de poort'-activiteiten.

Bron: Businessplannen en triaalrapportages van clusters

Bijlage 4.

Uitwerking intensivering aanpak studiesucces

Op basis van de ervaringen in de afgelopen periode nemen we de komende jaren de volgende maatregelen om de aanpak van studiesucces te intensiveren:

- We stimuleren de vorming van een leergemeenschap, waarbij we de wederkerigheid tussen de student en de hogeschool benadrukken, aan studenten duidelijk maken wat we van ze verwachten en wat ze van ons kunnen verwachten en hen vragen zich actief te verbinden aan de gemeenschap en de afspraken die daar gelden. Van studenten vragen we dat ze actief leren, van en met elkaar en van en met hun docenten, dat ze zich goed voorbereiden op onderwijsactiviteiten en actief deelnemen aan bijeenkomsten, dat ze voldoende tijd aan hun studie besteden en dat ze zelf de verantwoordelijkheid voor hun studie nemen. Dan mogen ze van ons verwachten dat we hen optimaal begeleiden in hun leerproces en een leeromgeving creëren die hen in staat stelt succesvol te studeren en hun studie binnen redelijke tijd succesvol af te ronden.
- We stimuleren dat studenten een bewuste keuze maken voor hun opleiding en hun beroep, door goede voorlichting (ook naar ouders), door activiteiten voor de poort zoals proefstuderen en meeloopdagen minder vrijblijvend te maken en door de studiekeuzecheck (realitycheck en adviesgesprek). Hiertoe gaan we ook de samenwerking met het toeleverend onderwijs intensiveren (gezamenlijke projecten, doorlopende leerlijnen en warme overdracht).
- We gaan studenten extra begeleiden in het eerste studiejaar, om te stimuleren dat zo veel mogelijk studenten binnen een jaar een reëel beeld hebben van de opleiding en het beroep en een onderbouwd besluit kunnen nemen om door te gaan of uit te stromen. Daarbij brengen we risicofactoren voor uitval (onder andere afwezigheid tijdens lessen) in beeld en gaan we actief het gesprek aan met studenten over hun prestaties, de manier waarop ze studeren en hoe zij aankijken tegen de opleiding en het beroep. Ook besteden we extra aandacht aan studievvaardigheden en organiseren we een ondersteuningsaanbod op het gebied van taal en rekenen.
- We ontwikkelen waar mogelijk flexibele brede propedeuses om studenten makkelijker te kunnen laten overstappen naar een andere opleiding.
- We stimuleren dat studenten gaan en blijven leren. Dit stimuleren we door een activerende didactiek, intensieve begeleiding en werkvormen en opdrachten die studenten uitnodigen actief met hun studie bezig te zijn. De studentenpopulatie wordt steeds heterogener. Om aan te sluiten bij wat studenten kennen en kunnen, bieden we meer ruimte voor maatwerk en differentiatie. Dat kan betrekking hebben op differentiatie in inhoud, in niveau, in didactiek, in werkvormen, in leeromgeving en in tempo. We bieden structuur waar dat nodig is en flexibiliteit en ruimte voor eigen keuzes waar dat kan en stimuleren studenten in de loop van hun studie steeds meer de regie te nemen over hun leerproces.

- We hanteren als uitgangspunt dat een voltijdsstudent 32 tot 40 uur per week studeert, omdat dit bijdraagt aan het in redelijke termijn behalen van het diploma. Van deze tijd wordt een deel ingevuld met colleges, werkgroepen, practica en stages. We zullen de overige tijd faciliteren, in de vorm van digitale opdrachten en digitaal lesmateriaal, praktijkleren, individuele en groepsopdrachten en projecten waarbij studenten samenwerken. Studenten zullen een deel van deze tijd op de hogeschool doorbrengen. Dit stelt eisen aan de curricula, de roosters, de digitale leer- en werkomgeving, de voorzieningen en het gebouw (in de vorm van ruimtes waar studenten kunnen studeren en waar ze kunnen samenwerken in kleine groepjes) en niet in de laatste plaats aan de begeleiding door docenten, ook buiten de lessen. We investeren in studievaardigheden en leren leren, in de interactie tussen docent en student en in binding en de inzet van de groep om actief leren te bevorderen. We kiezen voor blended learning, waarbij we met verschillende vormen de leerervaring rijker maken en ICT inzetten als hulpmiddel voor informatie- en kennisverwerving en de ontwikkeling van vaardigheden. Bovendien maakt blended learning mogelijk dat studenten meer tijd- en plaatsonafhankelijk kunnen leren. De komende jaren zullen we op basis van deze uitgangspunten de curricula herontwerpen, waarbij we studenten activeren om de hele week met hun studie bezig te zijn.
- We nemen specifieke maatregelen gericht op langstudeerders. We zorgen dat we ze kennen en maken niet vrijblijvende afspraken over hun studievoortgang en begeleiding.
- Om aan te sluiten bij wat een student kan, brengen we de startsituatie van studenten in beeld en volgen we ze tijdens hun hele studieloopbaan. Hiervoor zullen we een methodiek ontwikkelen, waarbij we mede op basis van de uitkomsten van de reality check en studievoortgangsinformatie risico's op uitval of vertraging in beeld brengen en studiebegeleiding meer richten op het signaleren, monitoren en bespreken van risico's op het gebied studievoortgang en het ondersteunen van de student bij de aanpak van deze risico's. We richten het aanbod van het decanaat meer op het faciliteren van studiesucces. Ook begeleiden we studenten via de digitale leer- en werkomgeving en benutten we learning analytics om het leerproces van studenten te monitoren.
- Bij de verdere ontwikkeling van maatregelen om studiesucces te bevorderen, kiezen we niet voor 'one size fits all', maar voor een samenhangend pakket van maatregelen op opleidingsniveau die aansluiten bij de studentenpopulatie. We zetten onder andere in op professionalisering van docenten op het gebied van activerende didactiek en begeleiding en versterking van de binding en de betrokkenheid van studenten bij hun opleiding. Ook investeren we in onderzoek naar, en kennis over, effectieve aanpakken op het gebied van verbetering van studiesucces. We zullen ervaringen en resultaten systematisch monitoren en uitwisselen om het leren van elkaar te stimuleren.

Colofon

Dit is een uitgave van Hogeschool Leiden

Tekstproductie,
conceptontwikkeling

eindredactie:

Sanna Langerak

Eindredactie:

Afdeling Marketing en Communicatie

Hogeschool Leiden

Vormgeving:

UWMERK!WAARDIG, Rotterdam

Drukkerij:

Drukkerij Tuijtel

Denk
Doe
Voel | *t*

Hogeschool Leiden

Zernikedreef 11
2333 CK Leiden
Postbus 382
2300 AJ Leiden

071 - 518 88 00

studeren@hsleiden.nl

hsleiden.nl

facebook.com/HSLeidenNL

twitter.com/HSLeidenNL

linkedin.com/company/hogeschool-leiden